

ارتقا

ادبیات ، فنون ، عسکریه و بحریه ،
وتاریخ و تجارت و زراعت و صنایع
و معارف و امور نافه و اکثافه لی فقراتدن
باحت مصور جریده .

(ارتقا) نك استانبول و طشره
ایچون بر سنه لك آتونه سی ۳۲
غروشدرد . پوسته پولی مقبولدر .
صحائفی بالجمله ارباب قیله آچیقدر . هر الی قلم
طوتان یازه بیلیر . مرکزی باب عالی
جاده سنده « معلومات » اداره خانه سیدرد .

ازاله و هیلاری تی تکین ایلک علو شان
وامعال حسنه دندر .
شوروت مخوفه اناسنده هرجه باد آباد
ارباب اولانلرک فسالک متاد اولیانلر کوز
یاشلرند کسکین سلاحر یله کندی قورانه من
Learning is great and Noble
When ripened in purpose high
And its beauty and perfect glory
Shall never ever die.
تشیت عالیه ایچون اختیار اولانلر تحصیل
معارفه هم و عالی اولوب حسن وسعادت کامله سی
اصلا زائل اولر
Is there no bright reversion in
sky;
For those, Who greatly think
and bravely dy.
تکرات عالیه د یونان و قهرمانه جان ورنلر
ایچون عند باریده پارلاق مکافه یوقیدر؟
معارف ایچمن معاینه اعضاستند
علی نصرت خان دملوی



تاریخ عمومی تربیه اطفال

— ۳ —

جینلر

[بکن نسخه زردن مایه]

«ابون، اولادی کندیسی اداره
صالح اولونجه ی قدر اطعام ایدرلر
واوقوندرلر. بو قاعده مطلقه یوزندن
چینده اولادی بسلیه، مملک داعیه سیله
سوقاقره آنان برچوق ابون موجوددر.
بر پدر و مادرك فضیلتی غیر محدود اولوب
حق بو خاصه «سای رفیع» مقامنده
بیله تلقی اولتوبور.

اولادی قتل ایدن پدرلر چینده یلک
چوقدر و هیچ بروقده دوجار مجازات
اولمالر؛ چونکه صلاحیت مطلقه صا-
حی درلر: فقط بر چوقق اوبونی تعقیب
و شتم ایسه بوتون ایالت خلقی آیاقانلر
اک منفور و خطرناک برجنایت ارتکابندن
چیکنمزلر.

اطفالک اوسنارینه قازشی بسلیه.
جکری حسن احترام و وظیفه رعایت
افندی و کوله، معلم و معلم بیننده موجود
اولان و نشاطک اس الیاسیدر. معلم ایله
شاگرد بیننده کی مناسباتک بمضارنی یاد
ایدهم:

حیاتک بقا بدر اولدینی منجه،
اتخاذ ایدیلن معلمه احترام ایدلسی وجیه
ذمتدر. برطلبه یولده خواجاسیله کیدر.
کن رفقا سندن برینه تصادف ایسه افکله
ملاقات ضمننده معلمی ترک ایدم من و او-
کنده کیم یوب براز صاغ طرفک ارقه.
سندن پورور. معلم برشی سوبلمک
ایچون الارینی اوموزلر نه طایادینی وقت

فلسفی ازعاج اجمه مک فکرله الینی اغزینیه
(کندی) تومغه مجروردر؛ برده انانی
مکلهده شاگرد معلمک لاقیردیلر
— یا کلاش اولدیفه یقین حاصل ایسه بیله-
اختلاله حق یوقدر.

قوانیک کافه سنده اولدینی کی، اصول
تدریس و تعلیم لمری و حتی ادبیات لری
مقدس عد ایدیلرک الی الی بدشایب و حر-
متدیده اولسی لازمه قومیتدن ایمن.
شوراسنی ده ذکر ایدم که چینک، چین
ملتک تحصیل، فک انواع مختلفه سته آشنا
اولقی حقیقه اقترا ایچون مجرد تحریات
و جستجو به شتاب ایتک مقصدینه منی
اولوب بلکه قوانین موجوده به، اینلره
احوال متصدیه به، ادبیاتده مندمج بر
خدمت اوقاتکذاریدن منبعثدر. بواللاری
عادتا اوروپا ملک قرون وسطاده ایچروسنده
یو اورالاندقلری «اسقولا ستبک» یا تاغنه
تشبیه اولنه ییلور که نتیجه تبعلری و همیانی
بر طرف ایتکدن عبارتدر. ایدی
چین بر دیرلر تدریسدر که بالاده سرد ایدیلن
هیئت روحانیه فوق العاده ده قوه حاکمه
صاحی اولقی و رفعت و عزت مالک بولونقی
ایحق جاری اوله کن علوم و معارفک تحصیل
و تقیمه و ایستدر. خاقان چین الکسانسک
الفاضل، الک عالم بر علامه سیدر.

چینده مراتب تدریس درده انقسام
ایدر: تدریس ابتدائی، تدریس تالی،
تدریس ثالث، تدریس عالی.

تدریس ابتدائیده، یازمق و اووقومق اوکره.
تلدیکی کی نظامات حاضر و کلام کباردن برچوق
بندلر دخی ازبر اوله رق تعلیم ایدیلور.
بوتریز تدریس قوه حافظه به مستنددر.
تدریس تالیده، برطاق فقرات و عبارات
متداوله و احکام متخذ، الخ... برنجی ده
اوقوندریلان درس لر تکرار تدریس
ایدیلور. اوچنجی مرتبهده ایسه تنظیم
ایات، قواعد انشا اوکره ییلوب اک عالی
مرتبه اولان تدریس رابعده مباحث
شعریه به عائد رساله لر، و حکومت
طرقندن توصیه ایدیلن اوامر و تنبیهاک
کافه سی صحته مطالعه به وضع اولنور. اک
زیاده اعتبار ایدتکلری جهت کتابت و ادبیات
تحصیلی درک انانی تحصیله به برنجی، اقوام
متصدیهده اولدینی کی، بر طاسم اقسامه
تفریق ایدرک و بواقسامی ده متعاقباً تحلیل
ایدرک الک صوک فروغنه و ارنجه به قدر
تصنیفده دوام ایدرلر. التهایه دوجار
تفریق و تحلیل اولان مطالعات و تصورات
برمرکزده جمع، یعنی اجمال ایدیلور. علم

بلاغت و اصول کتابتک تدرسی، معارف
قدیمه و اساسیه کی قواعد معینه تختمده در
هرهانی مرتبهده اولورسه اولسون
اوکره فلسفی فرض و اقدمه ایدیلن جهت،
فرائت و اصول تحریردر. لکن بوقرائت،
تحریر و بیان مطالعه خصوص لری مایه لرلنده
یک کوچسکله انتشار ایده بیلمشدر.
چونکه تاریخ شناسانه خفی اولدینی اوزره
حروف عجایب جینیلر احداث ایدلکری
حاله ترکیب ایدمه مامشدر و الا آنینه بو
خصوصده دوجار صعوبت اولمقده درلر.
ایوم لسان تداولده مستعمل الفانی تحریراً
افاده ایتک جهتی عقیم و اوکره نین
لغتلرک تحریراً اراشمی ده محدود قالمشدر.
چونکه چین اهالیسی تحریرکات مبعثده
حروف مالک کلکدر. هر کسک تصور
وفکری بر منوال مطلق اوزره کوسترین
علامت خصوصیه ایله یازیلور. ایدی بو
جهتله هرخصوص ایچون هر فکر ایچون ریازی
اشارتی، برده تلفظه خادم گله لازمدر.
بر واسطه ایله «تدریس حدی» ویا «معارف
افکار» دنیلن طاربرادی تحصیل چینده
اصول تحریر و قرئت تدریسنه مربوطدر:
مکتب ابتدائیده هر شاگرد ده دت:
«یازی اشارتی» اوکرتمک مجبوریدر.
(۸۰۰۰۰) گله و یولری افاده خادم،
وصالح «اشارات» بیلن برچینی — که بو
صورتهده ۸۰۰۰۰ معلومان حائر عد
اولنور — علامه اعتبار ایدیلور.

بعض ولایاتک شهرو و قصبانده مکتاب
عمومیه تأسیس و انشای حکومت محلیه به
عائد و طاقعددر.

چوققلرک تحصیل مباشرت زمانی بش
یاشنده ابتدا ایدوب اون ایکی ویا اون
درتسه بلا فاصله، یعنی دوجار تعطیل
اولقمسزین دوام ایدر. مکتبه کیتک
زمانی طلوع شمسدهدر بو استاده چوقق
علی لعلجه خانه قیوسندن فیرلار و مکتبه
وصولنده چینک اک بیوک فاضلی طانیان
«قونفوجوسی» و «ویک حکمداری» یعنی
والی ولایتی سلاملا قدن صوکره قیودن
ایجرویه کیرر. آقشاملین به عین وظیفه یی
ایفسادن صوکره عودت ایدرلر. بولده
کیدرکن اکلمکه، اوینامه جرایب
اولمیه جفی کی خانه به دخول ایدرکن
معابد یینی، اسلاف و اجدادی و ابونی
سلاملامه وظیفه دارد: درس لرنی اوده
یوکسک صدا ایله قرائت و مطالعه ایدر.
انانی مطالعهده کتشی کوزلرندن اوج
پارمق ایلروده طومغه، یازی یازارکن

البرسک کیرلغه مسنه اعتبار ایتک، دقت
و تنبیه ایدیلور.
تدریس آلی، مکتبهده برچوق اینلرک
طرز اجرا سیله تربیه و تراکتک اصول
متوعه سی اوکرتمکدن بدایدر. و دروس
رویت نامی و بردکلری اشارت درس لر-
سک مطالعه سندن اوکره نه جکری معلومات،
یوقاروده بالنا سبیه ذکر ایدلکی وجهله
محدوددر! اوزرله لمری، مذاکره لری
نظر اعتباره آلدقدن بشقه اصول قرائت
و تحریر لری ده ترقی ایتدیریلور. بو
هنکامده چوققلره جل حکمیه قدیمه،
وسایق ادبیانه اوزره حرکته متدائر قواعد
اوکره دیلور. چین حکیمانندن بعضی لری
بوراده ذکر ایتک فائدهدن خالی دکدر:
«طای قوشمه» باشلار باشلاماز بولی
کندیسه طار کورور.»

«فالق جابوق، اولوک کوچ اوکره-
نیلور.»

«حقایق، ادبیه، قانون ایسه تربیه سی
نقصان کیمسه لر به اراشیر.»

«اک عظیم بار فلاکت و مشاقه تحمل
ایدن کیمسه لر، سائر لری اداره به یقندر،
«بر عالم ایله مصاحبه، اون سنه
مدت ظرفنده اجرا ایدیلن تبمه مرجحدر،
«اکین اکین، موسم حصاده باشاغه
نائل اوله مان؛ و زرع ایدیلن جبهی الده
ایدهمین بیه جک بولمه مان.»

«ظاهر کی پارلاق، باطنکی صاف
ایتمک جهد ایله.»

«اکر سن لسانکی محافظه ایتیه جک
اولورسه ک هیچ برکسه ضبطنه قادر اولماز.»
بو نصائحک مفهومی عالی فکرلره
مستند اولدینی بکنظرده رونما اولورسه
اقوال عتیقه دن، زمان قدیمک جریان
احواله نظراً سردایدلش تنیاندن عبارت
قالدینی ده فهم اولنور.

مکتب ابتدائیلرده «علم حساب»
تدریس موجود ایسهده «موسیقی»
و «شرقی» تعلیمی منع ایدلشدر. برچینی
نه توری سوبلمکه، نه اککنجه لی کتاب
اوقومغه، نه ده اوینامه جسارت ایده من.
حتی عمر ناس اولان طرق و مبارده قوشمق
صیجرامق اطفال حقتده شدله ممنوعدر.
آفرادمت، شاگردان فکرنی، ذهنی،
قوای ادراکیه سنی مسامحی ذانیه
و تجارب جسمانیه سی ایله تصفیه و تنویر
مجبور طوولمشدر.

تلمک ایدن برشا کرد، مکتبهده صره
اوزرینه یاتیریلرک دوکیلور. شاگردان

حقنده عالمه بدری و یا بونی هر آینه ناهیدنه
و یا یکی هفته ده بر امتحان اجرا ایدر .
حکومت طرفندن تنسب ایدیان امتحان
اصولی مذاکرات خفیه و مهری رسمه له
پایبور . امتحانه داخل اولان هر شا کرد
نتیجه معلومانه ، آکتساب ایندیکی علم
و دانشه کورد بر مرتبه به ، خصوصی بر
قیافه ، لیاقت و تقدیره مستحق کوریلور .
قیزلرک تربیه سی : چین اقلیمنده
دوجار مساحه اوله ککده در . «سی بو -
هاو» یعنی «مدرسه اطفال» نامی ویر -
نکری اثر قیمتدارلری قیزلرک اصول
تربیه سنه دائر آئیده کی بجای شامل ایشی :
«اون سکر یاشنه قدم باصان قیزلر
آرتق خانه دن طیشاری چیقمازلر .
نسوانک سویمی اولملری ، کال نراکتله
نکلم ایملری ، اچک اورمک و دیگیش
دیگمک کی معرفت لک انلره اوکره دلسی
درجه وجوده در . بکرمی یاشنده قیزلر
تاهل ایتمک لازمدر .»

قادیلرک فوق الحد کوچوک آیاغه
مالک بولونملری موده حکمنه کیرمدر .
بونک ایچون تولدنن صوکره طاشاغه
نسوانک آیاقلری ، بوقاغی اودلق کی ،
صیق صیق به تحت تصدیقه بولوندریلور
و بچارملر تکمیل افشای حیات اینجه به
قدر سقط قابیلر . عندلرله شیشان
واوزون طرناقلی کیمه لر ارباب دهام
و یساردن عدا بدیلوب حرمت فوق العاده به
نائل اولورلر .

مقصود من چین اطفالنک نه صورته تربیه
ایدلرکندن بر نیه نه معلومات ویرمکن
عبارت اولمغه چینه درمری اولان کافه
قواعد ملیه و عاداتک بوراده نذکارندن
صرف نظر ایدلمدر .

طربزونی : مسعود رمزی



سنی ایلمک کوردیکم کیجه ...
آه ! او کیجه مک خاطراتی صبره .
سیله سوبله مکدن نه قدر متاذ اولورم !
اوزاقدن اوزاغه عکس ایدن کولک کوردو -
ئتولری ، آراسیره افق لره چاقان شمشک لری
متعاقب ، شدتلیجه بر یاغور ، قطرات
بلورینی ایله دالاری اهترازه کتیرمک ، نموزک

سینه حرارت سنده یانان ارضی ایضاً سلامته
باشلاشدی .
بن اوزمان باغچه به ناظر بخیره می
آجهرق ، بو یاز یاغورینک طویلا
ذیبی بوی تر ایدن خوشلانمق ، قطرات
بارانک اهنک مطردینی دیکیه لک ، اوله
ساکت ، حزن دلشدم .

ساعت ، اون ایکی ی اوردی ،
اذان اوقوندی . اوزاقدن بر چیقرمه
سسی عکس ایندی ، او سس که اونک
ایچنده سرار عاشقانه مک اک حزنلاری
اوقورم !

بردن ره شاشردم ، یاغور بوتون
سرعتیله یاغارکن اوراده ، باقیته ،
کوزومک اوکندم بر شمشک چاقار کی
اولدی ! اوله ، اما بوشمشک ثابت
بوشمشک نمده ! روزگار ، بوشمشکی
گاه قیور سیور ، گاه اوزادیور ، گاه
اشاخی آلود !

رفیق :
— کوردوورمیسک ؟ غالباً یانین !
ددی .

اووقت نظرم قوله به انعطاف ایندی :
فار چکلمشدی ! ! ! ایکیمز ، تخم سین
ایتمک باشلاق :

- آقسرائ .
- دکل ، دها یاقین .
- شیش طولوما .
- امید ایدرم .

آیاغه قالمشدم ، بخیره دن اوزاندم .
تخمین ایچون کوزلر مک بوتون قویسه
باقیوردم .
آجی آجی برودو صدایی بوتون
هوای نسیمی یچنده اهتراز ایندی . متعاقباً
اطفاشیه طویش رنگندم کی طولوما لریله ،
طراقه انداز کوردولرله جاده کی دوله -
وردی . :

سبک بر قسمی آجیلور ، یاغور
سیره سیرمک دوشیوردی . بیلمم ناصل
بر حسن محافظه ایله قوشیوردم .
بوتون غلبه لکی ایتدیرک ، ایلملهدم .
یاغینک سیجاق ، آتین بر نفسی ، بو
صولون جهرمه دهشتنی رسام روزکاری
صاجدی ... اهمیت ویرمدم ، ایلم -
له دم ، بش ، اون او یاغش ، ایشته ...
ای کور سودا ... سنک آشانه شاعرانه مک
دومانلر ، آلور ، یاغین قوقولری ایچنده
سامه خراش چاییدرلر آره سنده ایتمک

زوالی پدرک ، بیچاره والدک سنی آرامغه
باشلاشدی ...

بردن بره یاغینک ، صولوق دومافترله
قاریشیق صوکره شعاعی ، آرقه که بر یانق
چارشاق آلتش چیلایق آیاقلری ، اوقاق
تریکلره صیقشدرمش اولدیفک حالد
ایرولوه دیککی کوستردی ،

آه ! ! ! بیلمم ناصل اولدی . او
حسن ذی حزنه قارشیه ، بو یاغینک بر
قوقولرله شلودومانی ایچنده سنی لیلای
لیالک نظیری طن ایندم ! ! !

ایتمه سنی ایلمک کو دیکم کیجه ! !
بو کیجه کی دها به قدر کچملر تعجب
ایندی ! ! ! سیلورمیسین ، اولمک کی که
بزی دیده اعتیاددن کیزلیرمک مید ،
سوداقزا بوسلرمزی یالکر کندی طلال -
منه تودیع ایتدیرم ! ! !

سوله بکا : خاطر بکا کیلورمی ، او
کیجه ، که ژاله لریله اوزون صاجلری
افشاش ، «عطر روزگار لریله ناصیه کی
اوشامش ، دالغه لریله سسکانفی سوله -
مشدر ؟ ! !

سیلورمیسین ، اوشدنی صفائی که
محبوبه مذهبی اولاز قزک بر تولرله دیدار
منیریکی یالدر لاشدر ! ! !

هپسی کوزل ... هپسی سماوی ! !
لکن سنی ایلمک کوردیکم کیجه دهاباشقه ...
دهما لاهونی ! ! ! سنک عشقی بکا
احساس ایدن کیجه دن دها خوش ...
دهما یازلاق ، دها مقدس هانکی کیجه
وارد ؟ ! !

محمد جلال



«ترجمان حقیقت» رفیقمک جمعه
ایرتسی کونکی اسخه سنده کورلشدر :
دونکی ارتقاده «صباحک حیات
مطلوبعانه جواب» سرنامه سیله مندرج
ورقه عاجزانه مک نهایی «بش اون سطر
یازی یازمق اقتدارنی حاصل ایش اولد
یعنی بنده کری بیلنر بیلرلر» اوله جق
ایکن یینمزده کی تکلیف سز لکه سنه مجرد
بر لطفه مخاندن سکاری اولق اوزره کویا
شاعریت عاجزانه مک عاثر برایی فقره علاوه
ایدلش اولمغه تصحیح کیفیت اولتور .

«ترقی» رالمسی صاحب امتیازی ،
ق . فائق

ارتقا

شاعر شهر مفاقی ، رفتلوق . فائق
افدینک شاعر بتلوی نرم شاعر
شهر شیرین ادا ، چویشی محمد اغا
بسنده لریجه مسلم و مصدق اولدینی
حالد شاعر بتلرینی اشکار ایدمک
درجه ده ابراز محویت بو ، ملری کندیلر
سنک علو طبع معالی سع شاعر به لری
اثبات ایدر .



«صبح» غنمه سنده کورلشدر .

بو هفته مسور ارتقاده کتبی کی ق . فائق
امضاسیله حیات مطبوعانه قاری به بر ورقه
کورلدی . بوله شیرله اعبت ویرمک عادم
دکدر . بکن هفته کنه جواب ویرمک ایسه
وقوف بولان بر اسنادی تصحیح مقصدینه مینی
ایدی . بو هفته ق . فائق ایدی بر طاقم
تاویلرین ، بالا یعنی سوزلردن صوکره
شمرندن ، کتباتندن بحث ایدیور ، سوله -
نک لایقردی وارنه کندیسته خطاب ایتکلمی
سولور ق . فائق نام مستعارنک کتبی
کیر قور دیمک اولدینی بیلنر بو شاعرلک ،
کابلک اداسنه نه قدر اعبت ویرمک لازم
کله مککی آکلارلر . بچاره مک امریکه بقیلر
درجه مک حالدن استفاده ایدمک کندیسنک
نای آلتنده تمیزسانده بولونغه قالمشقی
درجه ده ارنال کوسترن آدملره و کتبی
کیر قوره مباحثه ایتکی یسه - مذموم ولسه ده
اعتراف ایدم - کندیجه بر تنزل عدا بدیکدن
بو حاذقه دائر شو صوکره سوزلری سوبله مک
لایقردی کیلورم .

حسن جاهد



برنجیسی — آلات قدیمه جارحه دندر .
ایکنجیسی — شهرلر ، کویلر ساخلنده
بولتور .

اوچینجیسی — بر مسلک نو جدید
سالکری کوستر .

دردینجیسی — مرتبه بیان ایدر .

بشینجیسی — وجود حیوانات کند -
بسیله قائم اولان برشی .

قلبه زاده
محمد نظامی

حل ایدنه کوزل بر کتاب اهدا ایدلر جکدر .

ممدوح

معلومات — طاهر بک مطبعه سنده طبع اولمشدر